

SØNDAGSPANELET

Højesteret, folkekirken og grundloven

Sætter grundloven grænser for Folketingets og regeringens muligheder for at regulere folkekirken forhold? Det spørgsmål tog Højesteret stilling til for nylig i en principiel dom.

JENS PETER CHRISTENSEN

Har været højesteretsdommer siden 2006. Forinden professor i stats- og forvaltningsret ved Aarhus Universitet. Har været formand for en lang række lovforberedende udvalg.

De andre medlemmer af Søndagspanelet:

SØREN PIND

EMILIA VAN HAUEM

CLAUS BRYLD

ELISABETH DONS CHRISTENSEN

CATHRINE ERTMANN

BENTE TROENSE

I Højesteret behandler dommerne sager om alle mulige menneskelige og samfundsmæssige spørgsmål. Fra de mindste til det største. Blandt de mindste spørgsmål kan det f.eks. dreje sig om, hvorledes et enkelt ord i en aftale eller i en forsikringspolicy skal forstås. Blandt de større spørgsmål kan det f.eks. dreje sig om, hvorledes vigtig lovgivning, der er af betydning for mange borgere og virksomheder, skal fortolkes. Og som det største kan det dreje sig om, hvordan grundloven skal forstås, og om grundloven forhindrer love og regler, som Folketinget og regeringen har vedtaget, sådan at disse love og regler er ugyldige. For nylig behandlede Højesteret sådan en sag.

Baggrunden var følgende: For nu snart fem år siden blev det ved lov bestemt, at to personer af samme køn har ret til at indgå ægteskab ved kirkelig vielse i folkekirken. Kirkeministerens udstedte samtidig regler om, hvorledes det kirkelige vielsesritual skal være. Spørgsmålet i Højesterets sag var, om loven og de tilhørende regler om vielsesritual var i strid med grundloven og derfor ugyldige. Det mente en række borgere, der havde anlagt sag mod børne- og socialministeren, som ægteskabsloven hører under, og mod kirkeministeren, som har udstedt reglerne om vielsesritualer.

Borgernes hovedsynspunkt var, at reglerne var i strid med det bekendelsesgrundlag, som folkekirken hviler på. Grundloven siger herom i § 4, at »den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke«. Bestemmelsen har stået i grundloven lige siden Junigrundloven af 1849. Siden Danske Lov fra 1683 har det evangelisk-lutherske bekendelsesgrundlag været knyttet til Biblen, tre oldkirkelige trosbekendelser, den augsburgske bekendelse og Luthers lille katekismus. Borgernes synspunkt var, at de nye regler om kirkelig vielse af to af samme køn var i strid med dette bekendelsesgrundlag, navnlig den augsburgske bekendelse.

Efter borgernes opfattelse betød bekendelsesgrundlaget, at et kirkeligt indgået ægteskab måtte være forbeholdt ægteskab mellem kvinde og mand. Det evangelisk-lutherske bekendelsesgrundlag var således ikke foreneligt med lovens ordning om ægteskab mellem to af samme køn.

De nye regler var efter borgernes opfattelse også i strid med grundlovens § 66. Også denne bestemmelse har stået uændret siden 1849. Den lyder i al sin kortshed: »Folkekirken forfatning ordnes ved lov«.

Endelig fandt borgerne også, at de nye ægteskabsregler var i strid med grundlovens og menneskerettighedskonventionens bestemmelser om religionsfrihed.

Højesteret kunne, ligesom landsretten, ikke give borgerne medhold i deres synspunkter. Efter grundloven er det sådan, fastslog Højesteret, at kompetencen til at regulere folkekirken forhold tilkommer Folketinget og regeringen. Grundlovens § 4 om, at »den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke«, sætter grænser for denne kompetence, men, fastslog Højesteret, der tilkommer Folketinget og regeringen et betydeligt skøn med hensyn til, hvilke grænser det evangelisk-lutherske bekendelsesgrundlag sætter. Folketinget og regeringen havde været af den opfattelse, at de nye ægteskabsregler holdt sig inden for bekendelsesgrundlagets grænser, og i Højesteret fandt vi ikke, at vi havde grundlag for at tilsidesætte Folketingets og regeringens vurdering i

så henseende. Højesteret bemærkede i den forbindelse, at Folketinget og regeringen ikke har pligt til forud for regulering af folkekirken forhold at høre nogen kirkelig instans, men at bl.a. landets biskopper var blevet hørt forud for den gennemførte ordning. Nogle var for, og nogle var imod. Kirkeministerens indhentede i overensstemmelse med praksis også et notat fra Københavns biskop, der fandt, at ordningen med indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn ved en præst ikke var i strid med folkekirken bekendelsesgrundlag.

Borgerne gjorde som nævnt også gældende, at de nye regler var i strid med grundlovens § 66 om, at »folkekirken forfatning ordnes ved lov«. Det var borgernes synspunkt, at der forelå en såkaldt retsædvane, som begrænsede Folketingets og regeringens kompetence til at regulere dele af folkekirken forhold, nemlig de dele, der angår såkaldt indre anliggender (som f.eks. ritualerne, gudstjenesteordningen, bibeloversættelse, salmebøger m.m.). Heller ikke dette synspunkt kunne Højesteret give borgerne medhold i. Der følger, fastslog Højesteret, ikke af grundlovens § 66 nogen begrænsning i lovgivningsmagtens kompetence,

og der er ikke grundlag for at antage, at der skulle foreligge en retsædvane, som begrænser lovgivningsmagtens og regeringens kompetence til at regulere dele af folkekirken forhold.

Højesteret fandt heller ikke, at der var sket et indgreb i borgernes religionsfrihed. Grundlovens § 67 fastslår, at »borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning«. Den ret var der ikke gjort noget indgreb i, fastslog Højesteret, da de nye vielsesregler ikke afskærer borgerne fra at udøve deres religion, herunder uden for folkekirken. Med en noget tilsvarende begrundelse fandt Højesteret, at de nye vielsesregler heller ikke er i konflikt med menneskerettighedskonventionen.

Hæver man blikket lidt, kan man sige, at dommen understreger, at folkekirken øverste myndighed efter grundloven er lovgivningsmagten, dvs. Folketinget og regeringen i forening, og at det inden for ret vide rammer er op til befolkningens folkevalgte repræsentanter i Folketinget og regeringen at vurdere, hvilke grænser folkekirken bekendelsesgrundlag sætter for indholdet af lovgivningen om folkekirken forhold.

Politikernes pres knækker fremtidens arbejdskraft

Lea Friedberg
forvinderne for de studerende
i Dansk Magisterforening

Nutidens studerende skal tænke sig godt om, før de hopper på uddannelsesstøjet, hvis eneste politisk accepterede ankomstperron hedder kandidatdimission. Resultatet af denne hæslende tur igennem uddannelsesstøjet er studerende, som er ufleksible, stressede, ensopredede og drevet af frygt for at falde

ud af systemet. Stress er ikke længere en udfordring forbeholdt arbejdslivet, den er også rullet ind over universiteterne. I Dansk Magisterforening kan vi hvert år følge en stærkt bekymrende udvikling af stress blandt de studerende som følge af fremdriftsreformen. Det er på tide med en sporændring, så man som studerende får en fair start på et meningsfyldt arbejdsliv og ikke et knæk på studieglæden. Vi studerende har mistet retten

til at vælge om og til at mærke efter, om studiet er rigtigt for os, før vi vier vores fremtid til det. Det er derfor naivt af politikkerne at tro, at de kandidater, der kommer ud på den anden side, ikke er forment af deres studietid.

Det er derfor ikke kun de studerendes fremtid, men også fremtidens arbejdskraft, der er på spil, når vi stresser de studerende hurtigere og billigere igennem studierne. Innovation og kreativitet, som

vi som samfund skal leve af i fremtiden, er truet af besparelser og reformer på uddannelsesområdet. Ensrætning og pres er nemlig langt fra optimale vækstvilkår for nye idéer og arbejdsglæde, og vi ender med at gøre vores arbejdskraft mere sårbar og mindre omstillingsparat. Vi gamblen med den danske model, der bygger på en innovativ og kreativ arbejdskraft. Som studerende arbejder vi i forvejen hårdt i sammenligning med

tidligere generationer, fordi vi fra første studiedag får tudet ørerne fulde af vigtigheden af netværk, relevant studiejob og ikke mindst frivilligt arbejde. Og vi lever op til alt det, mens vi færdiggør vores studier på rekordtid.

Det, vi har brug for, er hverken uddannelsesloft eller uddannelsesstop, vi har derimod brug for et uddannelsesfokus på kvalitet med plads til at vælge om og til at vælge rigtigt.